

ρων του, ἀλλ' ἀκριβῶς τοῦτον ἀπειλοῦσα· ἂν ἐπληττεν αὐτὸν θὰ τὸν συνέτριβεν· ὁ Στεκούλης εἶδε τὸν κίνδυνον· μετὰ θαυμασίας ταχύτητος τείνει τὸν μὲν τῶν βραχιόνων πειρώμενος νὰ ἐπίσχη τὴν καταπίπτουσαν κλίμακα, διὰ τοῦ ἐτέρου ἀπωθεὶ βιαίως τὸν Γαριβάδην, ὃν καταβρίπτει δύο βήματα μακρὰν πρηνῆ κατὰ γῆς. Ὅταν ὤρθωθη κατὰπληκτος ἔτι ἐκ τῆς βαρείας πτώσεως καὶ τοῦ συγχρόνου πατάγου καὶ τῶν κραυγῶν τῶν φίλων του, καὶ ἐνόησε τὸ συμβᾶν, ἔτεινε τὴν χεῖρα τῷ Ἑλληνι καὶ μειδιῶν τῷ εἶπεν.

— Εὐχαριστῶ, Στεκούλη, μὰ τί πυγμὴ! καὶ ἔψαυε τὸ μέρος εἰς ὃ εἶχε λάβει αὐτήν.

— Αἱ! καὶ ἡ σκάλα δὲν ἐχοράττει, Στρατηγέ... ἀπήντησεν ὁ Στεκούλης μάτην πειρώμενος νὰ ὑψώσῃ τὸν βραχίονα ὃν μικροῦ δεῖν συνέτριβε τὸ κτύπημα τῆς κλίμακος.

*

Ἀφῆνης ἐν τῶν παραθύρων τῆς οἰκίας τοῦ Γαριβάδην ἐφωτίσθη ἦτο τὸ τοῦ κοιτῶνός του. Τὰ βλέμματά μου ἐπισπασθέντα ὑπὸ τῆς λάμπρας ταύτης ἀπέμειναν μετὰ τοῦ νοός μου ἀτενῆ ἐπ' αὐτήν.

ἦτο ἀμυδρὸν τὸ φῶς ἐκεῖνο, ἐξασθενούμενον ὑπὸ τῶν καλυπτόντων ἔσθην τὰς ὕλους λευκῶν παραπετασμάτων· ἀμυδρὸν ὡς ἡ ζωὴ τοῦ Γέροντος τὰς πολιὰς τοῦ ὁποίου τρίχας αἱ ἀκτινές του ἐθάψευον τὴν στιγμὴν ἐκείνην.

Διήλθε πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ πνεύματός μου ὀλόκληρος ἡ Γαριβαδινὴ ἐποποιία· μεγάλη, ὑπεράνθρωπος ἐποποιία, ὁ Ὅμηρος τῆς ὁποίας ἔσται ἴσως ὁ ποιητὴς ὃν προσδοκᾷ ἡ Ἀνθρωπότης. Ὁ πρῶτος Ὅμηρος ἔψαλε τὰς ἐπιδρομὰς λαῶν ἐπὶ λαοὺς καὶ τὸ ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα, δι' οὗ οἱ λαοὶ συνδέονται· ἄλλος ἔψαλε τὰς μεταναστεύσεις, τὰς πρώτας κινήσεις τῶν ἀνθρωπίνων ὄγκων· καὶ ἐκαλοῦντο οἱ προσωποποιούντες τὰς ἐποχὰς ἐκείνας ἥρωες Ἀγαμέμνων, Ἀχιλλεύς, Ὀδυσσεύς, Αἰνείας. Τίς θὰ ψάλλῃ ἐκεῖνον εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ὁποίου οἱ λαοὶ ὀρθοῦσι τὰς κεφαλὰς ἐλευθέρας διεκδικιοῦντες τὴν πατρίδα; Πρὸ τῆς οὐτοπίας τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ ἰδοὺ ὁ μέγας καὶ ἐγγὺς σταθμὸς ἐφ' ὃν ὀδεύει ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ τοσοῦτων αἰῶνων καὶ τοσοῦτους ἄλλους διαδραμοῦσα σταθμοὺς ἡ Ἐλευθέρα Πατρις· ὁ Γαριβάδης ἐγένετο ἐν τῷ ἡμετέρῳ αἰῶνι ὁ Χριστὸς τοῦ Ἐθνικοῦ τούτου Ἑθαγγελίου.

Ἄλλ' ὅπλον του δὲν ὑπῆρξεν ὁ λόγος· ὄχι· διότι τέλος πάντων οἱ λαοὶ σήμερον ἀπέκτησαν καὶ αὐτοὶ μίαν σπάθην ἰδικὴν των.

*

Ὅποῖαι εἰκόνες, ὁποῖαι σκιναὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ! μετὰ πέντε αἰῶνας ἡ Ἱστορία θὰ πὰ ἀποκηρύξῃ, θὰ τὸν ἐκδιώξῃ τῆς παρελθούσης

πραγματικότητος, διότι τοσοῦτον ὑψηλὸς ὀρθοῦται μετὰ τῶν συγχρόνων του ὥστε θὰ νομισθῇ μύθος, πλάσμα τῆς φαντασίας τῶν ἀνθρώπων...

Οὐδέποτε θὰ ἔλθον αἱ λυρικαὶ ἐνειροπολήσεις· ἀς μοι ἐμπνέει ἡ μεγάλη αὐτὴ μορφή· ὅσω τὸν σπουδάζω, ὅσω τὸν μελετῶ, τοσοῦτον μείζονα τὸν βλέπω... ἢ ἄλλοτε.

*

Τὸ ἀμυδρὸν ἐκεῖνο φῶς, ἐξασθενούμενον εἰσέτι βαθμηδόν, ἐξέλιπεν αἴφνης· τότε μοι ἐφάνη ὅτι ἐπὶ τοῦ καταμέλανος, ζοφεροῦ ὄγκου τῆς Καπρέρας ταχεῖ βήματι διήρχετο, μετὰ βραχὺ ἀφανίζομένη, σκιά τις τιτάνειος· ὁ ἐρυθρὸς τῆς χιτῶν ἀπεσπάτο ἐπὶ τοῦ μαύρου τῆς εἰκόνας βᾶθους βασιανίζων τοὺς κεκνηκότας ὀφθαλμοὺς μου, οἱ ὅποιοι ἐκλείσθησαν. Τὸ ἀτμόπλοιο ἀπὸ μίτος ἐκινεῖτο καὶ εὐρισκόμεθα μακρὰν τῆς Καπρέρας.

Α. Γ. ΗΜΕΙΡΩΤΗΣ

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ

τοῦ Littré.

Ἡ κατ' ἔτος ὑπὸ τοῦ κ. Figuiet ἐκδιδομένη ἐπιστημονικὴ ἐπιθεώρησις (*L'année scientifique* κτλ.), περιέχει τὰς ἐξῆς περὶ τῶν τελευταίων στιγμῶν τοῦ ἐπιφανοῦς ἱατροῦ καὶ φιλολόγου Littré πληροφορίας, ἀς μεταφέρωμεν ἐνταῦθα ὡς λίαν περιέρχουσι ὑπὸ ψυχολογικῆν ἰδίαν ἐποψίν.

Ἐὸ πατὴρ τοῦ Littré, ἐμφορούμενος ὑπὸ φιλοσοφικῶν ἰδεῶν, οὐδὲν ἐβάπτισεν ἐκ τῶν τέκνων αὐτοῦ.

Ἐὸ Αἰμίλιος Littré ἐσπούδασεν εἰς τὸ Λύκειον *Louis-le-Grand*, ἐνθα μετ' οὐ πολὺ διεκρίθη. Μετὰ τοῦτο ἤρξατο τὰς ἱατρικὰς σπουδὰς του, ἀλλ' ἠμέλησε νὰ λάβῃ τὸν τίτλον τοῦ διδάκτορος. Ἡ φιλολογία προσέειλκεν αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ. Ἐγινώριζε τὴν γερμανικὴν, τὴν ἑλληνικὴν, τὴν ἰταλικὴν, τὴν ἀγγλικὴν, τὴν λατινικὴν καὶ τὴν σανσκριτικὴν. Ὁ Littré συνειργάσθη εἰς τὴν ἐφημερίδα «*National*», εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν τῶν δύο Κόσμων, εἰς τὴν Δημοκρατικὴν Ἐπιθεώρησιν, εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῶν σοφῶν, ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τὴν «*Revue positiviste*», ἧς ἦτο μετὰ τοῦ κ. Weyrouhoff ὁ κυριώτατος συντάκτης.

Ἄλλ' ὁ Littré, ὅστις δι' ὄλου τοῦ βίου του ἐζησεν ὡς ἐλευθερολογιστὴς (*libre-penseur*), ἐδέχθη τὴν ὑστάτην στιγμὴν παρ' ἰσρέως τὸ βάπτισμα καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ἀμφοτεῶν ἄφρασην.

Ἐπερὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του ὁ Littré συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ τοῦ Ἀββάτου Huvelin, πρωτοῦ εἰσῆς τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Λυγούστίνου, ὅστις συνήθως ἤρχετο εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ πολλάκις τῆς ἐβδομάδος. Τοῦ Ἀββάτου αἱ ἐπισκέψεις ἐγένοντο καθημεριναὶ ἀφ' ὅτου ἡ κατάστασις τοῦ ἀσθενοῦς ἐχειροτέρευεν. Ἀριχθεὶς τὴν 1 Ἰουνίου, τὴν πρωΐαν, ὁ Ἀββάτης Huvelin εὗρε τὸν φίλον του εἰς χεῖρονα κατὰστασιν. Ἡ κυρία Littré καὶ

ἡ θυγάτηρ τῆς ἔκλειον παρὰ τὴν κλίνην. Δύο καλογραῖαι προσήχοντο γονυπετεῖς εἰς τινα γωνίαν τοῦ δωματίου. Ὁ ἀσθενὴς, οὐ μίᾳ χεὶρ ἔσφιγγε τὴν χεῖρα τῆς γυναικὸς του, δὲν ὠμίλει πλέον, ἀλλ' ἐφαίνετο διατηρῶν ὅλην τὴν συνείδησιν αὐτοῦ. Ἄμα εἶδε τὸν Ἀββάτην Huvelin ὡσεὶ μειδίαιμά τι εὐχαριστήσεως διήλθε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν του, ὧν τὰ βλέφαρα ἠνεώχθησαν καὶ ἐκλείσθησαν βραδέως. Ὁ ἱερεὺς ἐπλησίασε παρὰ τὴν κλίνην, ἐνῶ πάντες ἀπεμακρύνθησαν τινὰ βήματα.

»Τί συνέβη ἐν τῷ διαστήματι τῶν ὀλίγων λεπτῶν, τὰ ὁποῖα ἐπηκολούθησαν; Δύσκολον εἶνε νὰ εἶπῃ τις τοῦτο, ἀλλὰ βεβαίως ὁ σεβάσιμος ἱερεὺς ἔκρινε τὸν ψυχοραγοῦντα εἰς κοινωνίαν ἰδεῶν μετ' αὐτοῦ, διότι ἐπὶ τῆς κλίνης ἐκείνης ἐφ' ἧς ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ καὶ ἐπὶ παρουσία πάντων τῶν παρόντων κλιγάντων τὰ γόνατα, ἔδωκεν εἰς τὸν Littre τὸ βάπτισμα, ὅπερ οὐδέποτε εἶχε λάβει.

»Ὁ Littre λοιπὸν ἀπέθανε ἐφωδιασμένος διὰ τῶν ἀχράντων τῆς ἐκκλησίας μουστηρίων.

»Πολλάκις ἐρέθη, καὶ εἶνε τοῦτο ἀληθές, ὅτι ὁ οἶκος τοῦ ἐξόχου τούτου σοφοῦ ἐπαρουσίαζε τὴν παράδοξον ἀντίθεσιν ἀνδρὸς ὀρθολογιστοῦ, γυναικὸς δὲ καὶ θυγατρὸς εἰλικρινῶς καὶ θερμῶς πιστευουσῶν. Ὁ Littre ἀπεδείκνυεν οὕτω, ὅτι ἐγίνωσκε νὰ σέβηται παρ' ἑτέρω τὰς γνώμας τὰς ἀντιδοξούσας πρὸς τὰς ἰδίας ἑαυτοῦ, διότι οὐδέποτε ἐπεχείρησε ν' ἀντιδράσῃ πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἰδέας τῶν περὶ αὐτόν. Ἐπὶ πλέον οὐ μόνον ἄφινε τὴν σύζυγον καὶ τὴν θυγατέρα νὰ φοιτῶσιν ἐλευθέρως εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ πάντοτε συνεδουλεύετο αὐτὰς περὶ τῶν πολλῶν ἀγαθοεργίῶν, ἃς ἐποίει καὶ οὗτος εἰς τὸ μέρος του. Οἱ πτωχοὶ οἱ ἀποτεινόμενοι πρὸς αὐτὸν διὰ συστάσεως ἱερέως ἢ ἀδελφῆς τοῦ ἐλέους ἦσαν μάλλον εὐπρόσδεκτοι παρ' αὐτῷ. Κατὰ δὲ τὰς θερμὰς διατριβὰς αὐτοῦ ἐν Menil-le-Roi κατὰ προτίμησιν ἀπετείνετο πρὸς τὸν ἐφημέριον τοῦ χωρίου, ὅπως δι' αὐτοῦ πληροφορεῖται περὶ τῶν μάλλον ἀξίων περιθάλψεως πενομένων οἰκογενειῶν».

Ἐκούσιοι παραμορφώσεις

ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Δ'

Μέθοδοι πρὸς παραμόρφωσιν τῆς κεφαλῆς καὶ συνίππειαι ταύτης.

Καὶ τοῖς ἀμαθεστάτοις λαοῖς ἐστὶ γνωστὸν ὅτι ἡ κεφαλὴ κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν δύναται νὰ ὑποφέρῃ εὐκόλως ἰσχυρὰς μηχανικὰς ἐνεργείας. Τοῦτο συμβαίνει προκειμένου καὶ περὶ ἄλλων ἐπίσης εὐγενῶν ὀργάνων κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην. Αἱ κεφαλαὶ τῶν νεογνῶν συνίστανται ἐκ λιαν ἐλαστικῶν ὀστέων, ἅτινα δὲν εἶνε εἰσέτι πρὸς ἄλληλα ἠνωμένα, ἀλλ' ἅτινα τοῦναντίον ἀφίνουσι μεταξὺ αὐτῶν μείζονα ἢ ἥττονα κενά. Ἡ κατα-

σκευὴ αὕτη ἐπιτρέπει διὰ διαρκοῦς πίεσεως μεγάλας μεταβολὰς τῆς μορφῆς καθ' ἃς ἐννοεῖται καὶ ὁ ἐγκέφαλος μεταβάλλει σχῆμα.

Ἡ πίεσις αὕτη ἐξασκεῖται διὰ μικρῶν σανίδων, ἐπιδέσμων, ὑφασμάτων κτλ. ὧν κατάλληλος πρὸς τοῦτο ἴγινεται χρῆσις.

Ἡ πιέζουσα συσκευή μένει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ παιδὸς ἐπὶ δύο καὶ πλείονα ἔτη. Εἰς τὰς ἀνατολικὰς παραλίαι τῆς νοτίου Ἀμερικῆς, ἀποτίθενται τὰ μικρὰ παιδιὰ εἰς κοιτίδας αἵτινες συνίστανται ἐκ κορυμῶν δένδρων, ἢ ἐξ ἀπλῶν σανίδων. Ὑπὸ τὸν αὐχένα τίθεται στερεὸν ὑπόστρωμα, ἀπ' οὗ δὲ ὅλον τὸ σῶμα δεθῆ πρὸς τὴν περιεργὸν κοιτίδα, ἐκτελεῖται πίεσις τῆς κεφαλῆς διὰ σανίδος, ἣτις ἐπιτρέπει μόνον τὴν εἰς ὠρισμένην διεύθυνσιν αὐξήσιν αὐτῆς. Φοβερὰ ἡ κατάστασις τῶν παιδῶν κατὰ τὴν ἐγχείρησιν ταύτην. Τὸ πρόσωπον κυανοῦν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐρυθροὶ, καὶ ἐκ τῶν κοιλοτήτων προέχοντες, ἡ κεφαλὴ θερμὴ, ὁ πόνος μέγας, δι' ἧν τὰ παιδιὰ μέγα βοοῦσι. Ἡ κεφαλὴ ἀπαλλάσσεται τῆς πίεσεως ὅτε ὁ παῖς πρόκειται νὰ καθαρῖσθῃ ἢ νὰ λάβῃ τροφήν. Ἄλλ' οὐ μόνον παιδῆς, ἐπεὶ ἄνδρες φέρουσι πιεστικὰς μηχανάς.

Ἐν ταῖς γαλλικαῖς ἐπαρχίαις, ἐν αἷς ὡς εἶπομεν ἡ παραμόρφωσις αὕτη τῆς κεφαλῆς εἶνε ἀσυνήθης, ὑπάρχει ἐν χρήσει ἐν εἶδος νυκτικοῦ σκούφου, ὅστις στερεοῦται δι' ἐπιδέσμου, διήκοντος εἴτε ἀπὸ τοῦ τῆς κεφαλῆς ἄκρου μέχρι ὑπὸ τὴν σιαγόνα εἴτε ἀπὸ τοῦ μετώπου μέχρι τοῦ ὀπισθοκρανίου.

Ὅπως κρίνῃ τις τὰ ἀποτελέσματα τῆς παραμορφώσεως τῆς κεφαλῆς, ἀρμοδιώτερον βεβαίως νὰ συμβουλευθῇ τοὺς αὐτὰ σπουδάσαντας Γάλλους ἰατροὺς, ἢ περιηγητὰς, οἵτινες ἀντιφασκούσας ἐκφέρουσι γνώμας περὶ τῶν λαῶν τῆς βορείου καὶ νοτίου Ἀμερικῆς. Τινὲς τούτων π. χ. λέγουσιν ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Περού καὶ τῆς Χιλῆς, παρ' οἷς ἡ παραμόρφωσις αὕτη ἐν χρήσει, ὑπερβάλλουσι τοὺς γείτονας λαοὺς κατὰ τὰς διανοητικὰς δυνάμεις ἐν ᾧ ἄλλοι λέγουσιν ὅτι εἰσὶν ὅλως ἀπαθεῖς καὶ ἀδρανεῖς. Ἐν γένει δύναται τις νὰ εἶπῃ ὅτι ἐὰν ἡ κεφαλὴ μόνον εἰς μέρος τινα πιέζεται, εἶνε δυνατόν ὅπως ὁ ἐγκέφαλος ἀναπτύχθῃ εἰς τὴν μὴ πιεζομένην θέσιν καὶ οὕτω μὴ πάθῃ τι. Ἐὰν ὅμως ἐξ ἄλλου ἡ πίεσις ἐξασκεῖται ἰσχυρῶς εἰς πλείονα μέρη τότε ἐξ ἄπαντος πρέπει νὰ πάθῃ τό τε κρανίον καὶ ὁ ἐγκέφαλος. Πίσχουσι δὲ διὰ τῆς πίεσεως ταύτης αἱ διανοητικαὶ δυνάμεις, διότι τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἐγκεφάλου μὴ δυνάμενα νὰ πληρωθῶσι καλῶς δὲν δύναται νὰ φέρωσιν εἰς αὐτὸν τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα τροφῆς. Οἱ Γάλλοι ἰατροὶ ἐποίησαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου λιαν λυπηρὰς παρατηρήσεις.

Ὡς λέγει ὁ Foville, ὁ περιφημὸς Γάλλος φρενολόγος Esquirol ἐξέφραξε τὴν ἐκπληξίν του ἐπὶ τῷ μεγάλῳ ἀριθμῷ φρενοβλαβῶν ἐν τῇ πατρίδι